

זמנה

התורה ציוותה על מצות "ספירת העומר", כפי שנאמר (ויקרא כג טו-טז):
 "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשֶּׁבֶת, מִיּוֹם הִבְיֵאתֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה, שִׁבְעַת שָׁבֻתוֹת
 תְּמַיְמוֹת תִּהְיֶינָה. עַד מַמְחֲרַת הַשֶּׁבֶת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם". התורה
 מציינת את זמנה של ספירת העומר בשני אופנים: "מַמְחֲרַת הַשֶּׁבֶת", כלומר
 ממחרת חג הפסח, ו"מִיּוֹם הִבְיֵאתֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה", כלומר מיום הבאת
 קרבן העומר בט"ז בניסן. ויש להבין מדוע הוצרכה התורה לשני תיאורים
 שונים, שאין שום קשר ביניהם, כדי לציין את היום שבו יש להתחיל לספור
 את ספירת העומר.

התורה מצוה על ספירת העומר גם בחומש דברים (טו טז), ושם היא מציינת
 באופן אחר את הזמן שבו מתחילים לספור ספירת העומר, כפי שנאמר:
 "שִׁבְעָה שָׁבָעַת תִּסְפֹּר לָךְ, מֵהַחֵל חֲרַמְשׁ בַּקָּמָה, תִּחַל לִסְפֹּר שִׁבְעָה שָׁבָעוֹת".
 וביאר רש"י (שם): "משנקצר העומר, שהוא ראשית הקציר". ויש להבין מדוע
 שם מתארת התורה את זמן תחילת ספירת העומר דוקא בלשון זו.

אופן הספירה

עוד יש להבין, מדוע סופרים בכל יום את הימים שעברו מתחילת הספירה,
 ולא את הימים שנשארו עד לסיום הספירה. והרי ענינה של ספירת העומר היא
 ספירת הימים שעד לחג השבועות, וכפי שכתב החינוך (מצוה שו): "נצטוינו
 למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה, להראות בנפשנו החפץ
 הגדול אל היום הנכבד הנכסף ללבנו, כעבד ישאף צל, וימנה תמיד מתי יבוא
 העת הנכסף אליו שיצא לחירות, כי המנין מראה לאדם כי כל ישעו וכל חפצו
 להגיע אל הזמן ההוא". אם כן, כשם שהעבד השואף לחירות מונה את ימי
 העבדות שנשארו לו עד שיצא לחירות, היה עלינו למנות את הימים שנותרו עד
 למתן תורה, ולא את הימים שכבר עברו מתחילת הספירה.

גם יש להבין את הקשר שבין הימים הנספרים לשבועות הנספרים. התורה
 מצוה (ויקרא כג טז): "תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם", וכן מצוה (דברים טז ט): "שִׁבְעָה

שְׁבַעַת תְּסַפֵּר לָךְ. ולמדו מכך בגמרא (חגיגה יז ע"ב): "מצוה למימני יומי - דכתיב 'תְּסַפְרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם', ומצוה למימני שבועי - דכתיב 'שְׁבַעַת שְׁבַעַת תְּסַפֵּר לָךְ'". כלומר יש למנות את הימים ואת השבועות. אכן, שבעה שבועות הם ארבעים ותשעה ימים, אזי איך ניתן לצוות על ספירת שבעה שבועות, ומאיך לצוות על ספירת חמישים יום, והרי שבעה שבועות אינם חמישים יום?

ענינה העמוק

מובא בשער הכוונות (דרושי הפסח דרוש י), וכן הוא בכל הסידורים, שכל אחד מימי הספירה מכוון כנגד אחת משבע הספירות התחתונות, המחולקת גם היא לשבע ספירות. לכן, היום הראשון לספירת העומר מכוון כנגד ספירת "חסד שבחסד", היום השני מכוון כנגד "גבורה שבחסד", וכן הלאה. כלומר, ככל שמתקדמים ימי הספירה, כך מכווננים הימים כנגד ספירה תחתונה יותר. והדבר צריך ביאור, שהרי מתעלים אנו ומתקרבים לחג השבועות, והיה בדין שככל שנתקרב לחג השבועות נעלה לספירה גבוהה יותר, ולא להיפך. לכאורה היה צריך להיות שיום הספירה הראשון יהיה מכוון כנגד הספירה התחתונה ביותר, ואילו היום האחרון יהיה מכוון כנגד הספירה העליונה ביותר. ויש להבין, מדוע הימים מכוונים באופן שכל יום שעובר מכוון כנגד ספירה תחתונה יותר.

והנה, איתא במדרש רבה (ויקרא פרשה כח אות ג): "תני רבי חייא, 'שְׁבַעַת שְׁבַעַת תְּמַיִמַת תְּהֵי־יִנְהוּ' (ויקרא כג טו), **אימתי הן תמימות בזמן שישראל עושין רצונו של מקום**". ויש להבין, מדוע שלימותה של ספירת העומר תלוי בכך שישראל עושים רצונו של מקום.

איתערותא דלעילא ואיתערותא דלתתא

כדי לבאר ענינים אלו, יש להקדים את דברי הבני יששכר (מאמרי חודש ניסן מאמר יב אות ג) שמבאר הטעם שהחג הראשון של פסח נקרא שבת, כפי שנאמר (ויקרא כג טו): "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמְחֻרַת הַשַּׁבָּת". והוא מבאר שעם ישראל יצאו

ממצרים בלא שהיו להם זכויות, בבחינת "איתערותא דלעילא", והשפעה זו של הארה מלמעלה חוזרת וניעורה בכל שנה מחדש. אולם, בימי ספירת העומר, מצווים אנו לעמול ולהשיג את כל אותן המדרגות, כדי להיות ראויים לאותן הארות רוחניות, בבחינת "איתערותא דלתתא". רק באופן זה יכולות כל ההארות הללו להתקיים בנו. וכך הוא כותב: "והנה מהראוי לכל משכיל להתבונן מה זאת עשה הש"י לנו שכתב בתורתו תיבת **שבת** לשיצטרך בזה לימודים שונים בתורה שבעל פה שהכוונה בזה על יום טוב, ובא על ידי זה טעות למינים שאינם מאמינים בתורה שבעל פה. הוה ליה למיכתב בפירוש ממחרת יום הראשון, ולא נצטרך לשום דבר, ובפרט שלא יהיה בזה אריכות לשון. אך יובן הדבר על פי מה שכתבתי לעיל כמה פעמים, **שכל האורות נתהוו בלילה הראשונה בגבהי מרומים בדרך נס שלא על ידי מעשינו** (וכן הוא בכל שנה). אך להיות הדבר שלא על ידי מעשינו אין קיום להאורות והמוחין ההם, על כן צונו הש"י מצות ספירת העמר **לספור מחדש יום אחר יום ונכנסין המוחין לאט לאט על ידי מעשינו, ולזה יש קיום כיון שהוא על ידי מעשינו**, וכיון שנגמרין כל המוחין על ידי מעשינו אז הוא יום קבלת התורה חג השבועות... והנה החילוק שבין שבת ליום טוב מבואר בכתבי מרן האריז"ל **שבת נקרא קדש היא לכם** מה שאין כן **יום טוב מקרא קדש**, שבשבת באים המוחין דחכמה... מעצמם שלא על ידי מעשינו, מה שאין כן יום טוב מקרא קדש לשון הזמנה לקדש... והנה תבין לפי זה קדושת היום של יום טוב הראשון דחג המצות היא גם כן שלא על ידי מעשינו, אם כן יש לו בזה מדריגות יום השבת... ובאין ההארות שלא על ידי מעשיכם, ואין לזה קיום עד אשר תספרו יום אחר יום ונעשה הדבר על ידי מעשיכם ויהיה הדבר לכם לקיום, **על כן קראתו התורה שבת בכדי להשמיענו טעם המצוה**".

הבני יששכר (שם אות ד) מוסיף ומבאר על פי זה את דברי המדרש שהובא לעיל "אימתי הן תמימות בזמן שישראל עושין רצונו של מקום". שכן, כפי שהתבאר, מהותה של ספירת העומר היא להגיע בכוחות עצמינו לאותן המעלות שקיבלנו בחג הפסח בחסד ולא בזכות. לכן, מהותה של הספירה היא "עושין רצונו של מקום", ומגיעים לאותן המעלות.

לפי הבני יששכר מובן מדוע שינתה התורה בציוויה על ספירת העומר. בפעם אחת היא ציוותה לספור "מִמֶּתְחַרֵּת הַשֶּׁבֶת", ובפעם האחרת היא ציוותה לספור "מִיּוֹם הַבִּיאָכָם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפֶה". מצד אחד רצתה התורה להדגיש שהספירה היא כדי להיות ראויים לקבל את ההארות שהגיעו ב"שבת" שהיא חג הפסח, ומאידך, התורה רוצה להדגיש שהספירה מתחילה מיום שמביאים את עומר התנופה, ומתחילים בעבודת הקרבנות, עבודת ה', כדי להיות ראויים לאותן ההארות.

העבודה בימי הספירה היא להיות ראויים לקבלת מתנה

דברי הבני יששכר צריכים ביאור. שהרי היאך יתכן שנוכל בימי ספירת העומר להגיע למעלה כה גדולה, עד שנהיה זכאים וראויים לקבלת התורה. כבר כשרצה הקדוש ברוך הוא לתת את התורה לעם ישראל, טענו המלאכים שלא יתכן לתת תורה רוחנית ושמימית לאנשים בשר ודם, וכך אמרו (שבת פח ע"ב): "חמודה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם, אתה מבקש ליתנה לבשר ודם? 'מָה אָנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ וּבֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ' (תהלים ח ה), 'ה' אֲדִינֵנוּ מָה אֲדִיר שְׁמֹךְ בְּכָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּנְהַ הוֹדֵךְ עַל הַשָּׁמַיִם' (שם פסוק ב)". כלומר, מקומה של התורה, בשמים הוא, ולא בארץ אצל אנשים בשר ודם.

אכן, יש לבאר שהתורה ניתנת לנו במתנה, בבחינת "זמן מתן תורתנו". אין אנו יכולים באמת להגיע למצב שמגיע לנו לקבל את התורה, וכפי שטענו המלאכים. ומכל מקום עלינו לעבוד יום אחר יום על כל ספירה וספירה ופירוטה, כדי להגיע למצב שיוכל הקדוש ברוך הוא לתת לנו את ההארות הללו שבמתן תורה במתנה. עבודת ה' שבספירת העומר אינה מביאה אותנו לשיעור קומה שמכוחו מגיעות לנו כל ההארות, אלא כאותו תינוק שיש לו את כל אברי הגוף כשהם קטנים מאוד, שאף על פי שהוא לא הגיע עדיין לגדלות, ואינו יכול לעשות מה שעושה אדם גדול, מכל מקום יש לו בחינה כלשהי של כל איבר ואיבר, כך גם אנו מגיעים למצב שיש לנו בבחינה כלשהי את היכולת לקבל הארות אלו.

הקדוש ברוך הוא ברא את האדם בצלם אלוקים, כפי שנאמר (בראשית טו): "כִּי בָצַלְמֵם יָצַרְתִּי אֶת הָאָדָם". צלם אלוקים זה ראוי לקבל את המתנה של הקדוש ברוך הוא, היינו את ההארות הנשגבות שבמתן תורה. אולם, האדם בחטאיו קילקל את הצלם אלוקים, כפי שנאמר (קהלת ז טו): "אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יִשֶׁר, וְהִמָּה בְקִשּׁוֹ חֲשִׁבֹנוֹת רַבִּים". "חשבונות רבים" אלו מפרידים ומבדילים בין האדם לקדוש ברוך הוא, ובספירת העומר אנו מתקנים בחינה אחר בחינה, להסיר מחיצות אלו, כדי שנוכל לקבל אותן ההארות הנשגבות.

בכך יבואר איך ניתן לצוות על ספירת שבעה שבועות, ומאיך לצוות על ספירת חמישים יום, והרי שבעה שבועות אינם חמישים יום. עבודת ה' שלנו בספירת העומר נמשכת שבעה שבועות, וביום החמישים, יום מתן תורה, יכולים אנו לקבל את ההארות המיוחדות. אמנם אין אנו סופרים את היום החמישים, אך היום החמישים הוא התוצאה וההגעה אל התכלית של שבעת השבועות שלפניו. הבני יששכר (שם אות ה) כותב: "וזה שאמר (ויקרא כג טו): 'וּסְפַרְתֶּם', יובן גם כן מלשון **ספיר ובהירות**". כלומר, הספירה היא מלשון ספיר, היינו אור מיוחד המושפע עלינו. הגם שאין אנו סופרים בפועל את היום החמישים, הרי שנחשב הוא "ספירה" שכן לאחר ארבעים ותשעה ימי הספירה, אנו מקבלים ביום זה את ההארות הנעלות – הספיר. ויתכן לומר שלכן, דוקא על ספירת השבעה שבועות נאמר (דברים טז ט): "שִׁבְעָה שָׁבָעַת תִּסְפְּרֶה לָךְ", ואילו על ספירת החמישים יום לא נאמר "לך", משום שאין זו ספירה שלך, אלא קבלת האור הבא מכח הספירה שלך.

"בטל רצונך מפני רצונו"

עתה, מוטל עלינו לבאר מה הוא אופן העבודה בימי ספירת העומר, המאפשר לנו לקבל את ההארות הנשגבות שבמתן תורה.

הנה, כבר ביארנו לעיל שהאדם בחטאיו קלקל ויצר מסכים המבדילים בינו לבין הקדוש ברוך הוא, מסכים שאינם מאפשרים לו לקבל את ההארות מלמעלה. גם ביארנו שעל האדם להסיר מסכים אלו, כדי לקבל אותן ההארות.

הדרך להסיר מסכים אלו היא כאשר האדם מבטל את עצמו ואת רצונותיו לקדוש ברוך הוא. ועל כך שנינו (אבות פ"ב מ"ד): "בטל רצונך מפני רצוני".

לפי זה, יובן מדוע התורה מתארת את היום שבו מתחילים לספור ספירת העומר (דברים טו ט): "מִקְהַל חֶרְמֶשׁ בְּקָמָה". מכתוב זה דרשו חז"ל (מדרש תנאים דברים שם): "אל תקרא בקמה אלא בקומה. מכאן שאין מברכין על ספירת העומר אלא מעומד". כלומר, התיבה "בְּקָמָה" מרמזת לקומתו של האדם, ולמדו משם שעליו לעמוד בעת ספירת העומר. ונראה לומר שהזמן של "מִקְהַל חֶרְמֶשׁ בְּקָמָה" מרמז על כך שספירת העומר נעשית בזמן שהחרמש מכופף את הקומה, קומתו של האדם, שכן, כפי שביארנו, בזמן זה האדם מבטל עצמו לקדוש ברוך הוא.

בכך יובן גם מדוע סופרים אנו את הימים שעברו, ולא את הימים שנשארו עד למתן תורה. רוצים אנו לספור ולדעת כמה כבר עבדנו וכמה כבר ביטלנו את עצמינו, כדי להשיג את ההארות הנשגבות שנקבל בעת מתן תורה.

גם מבואר מדוע הימים מכוונים באופן שכל יום שעובר מכוון כנגד ספירה תחתונה יותר, כלומר מלמעלה למטה. העבודה של ספירת העומר אינה תיקון הספירות, אלא ביטול עצמיותנו לקדוש ברוך הוא. ככל שהנהגת ה' בבחינה גבוהה יותר, כך קל יותר להתבטל כלפיה, ולכן מתחילים ב"חסד שבחסד" שזו ההתבטלות הקלה יותר, עד שמסיימים להתבטל כלפי הנהגת ה' בבחינה הנמוכה ביותר, היינו "מלכות שבמלכות".

זה העומק שבדברי המדרש שהובא לעיל ש"אימתי הן תמימות בזמן שישראל עושין רצונו של מקום". שכן לא רק שזמן ספירת העומר הוא הזמן שבו אנו עובדים כדי להיות ראויים לאותן הארות נשגבות, אלא שאופן העבודה הוא "עושין רצונו של מקום", היינו, כאשר אנו מבטלים את רצוננו מפני רצונו, ועושים רצונו של מקום.